

Proces rewitalizacji terenu poprzemysłowego na przykładzie byłej Huty Cynku „Waryński”

*Rafał Kucharski, Aleksandra Sas-Nowosielska, Marta Pogrzeba
Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Katowice*

Zmiany gospodarcze, zachodzące w kraju w ciągu ostatnich kilkunastu lat, zaowocowały m.in. sukcesywną restrukturyzacją przemysłu. W znacznej liczbie przedsiębiorstw nierentownych, bądź zakładów stosujących przestarzałe, szkodliwe dla środowiska technologie, wstrzymano produkcję. Na miejscu zlikwidowanych zakładów pozostały zdewastowane obiekty, często o rodowodzie datującym się jeszcze z ubiegłego wieku, lub też w najlepszym przypadku powierzchownie uporządkowany teren o różnorodnym często bardzo wysokim stopniu zanieczyszczenia, stanowiący trudny do rozwiązania problem zarówno techniczny jak i ekonomiczny.

Teren poprzemysłowy może zostać stosunkowo szybko ponownie zagospodarowany jeżeli zanieczyszczona powierzchnia nie jest duża i zostaną przeprowadzone zabiegi techniczno-technologiczne stosowne do rodzaju przyszłego zagospodarowania. Odnosi się to jednak tylko do terenów, które pomimo zanieczyszczenia gruntu są atrakcyjne dla inwestorów ze względu na istniejącą koniunkturę rynkową lub potencjał techniczny, gospodarczy czy naukowy oraz których rewitalizacja i ponowne przeznaczenie pod nowe inwestycje są ekonomicznie opłacalne.

Próbie opracowania sposobu przeprowadzenia w warunkach polskich rewitalizacji obiektu poprzemysłowego, przeprowadzono na przykładzie terenu byłej huty cynku w Piekarach Śląskich. Projekt został zrealizowany przez Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych ze Środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz funduszy własnych przy materialnym współudziale KGH Orzeł Biały, właściciela terenu oraz nadzorze merytorycznym prowadzonym przez Amerykańską Agencję Ochrony Środowiska (US EPA), Filadelfia, Region III.

Rutynowe działania zmierzające do oczyszczania terenu poprzemysłowego wymagają wielu działań przygotowawczych umożliwiających wybranie właściwego scenariusza postępowania. Teren po byłej hucie Waryński został wykorzystany do przedstawienia sposobu postępowania rewitalizacyjnego w oparciu o procedury, które powinny być zachowane, aby proces ten został przeprowadzony zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami. Poszczególne etapy procesu, w trakcie których prowadzi się ocenę dostępnych informacji, wykonuje badania uzupełniające i podejmuje decyzje o sposobie zagospodarowania terenu, można przedstawić następująco:

- retrospektywny przegląd działalności przemysłowej prowadzonej na badanym terenie
- opis terenu
- zebranie brakujących danych
- opracowanie scenariuszy rewitalizacji terenu
- opracowanie szczegółowego planu technicznych działań rewitalizacyjnych
- opracowanie studium wykonalności

Przedstawiony ramowy schemat działań adaptuje się stosownie do potrzeb, zmieniających się zależnie od charakteru rewitalizowanego terenu. Modyfikacje dotyczą głównie specyficznych potrzeb związanych z inwentaryzacją terenu i zbieraniem dodatkowych danych.

Aktualny właściciel terenu, Zakłady Górniczo-Hutnicze Orzeł Biały w Bytomiu, zadeklarowały chęć przekazania terenu po hucie Waryński na cele miasta Piekary Śląskie. Przed przekazaniem, aktualnie obowiązujące prawo nakazuje przywrócenie terenów zdegradowanych wskutek działalności przemysłowej do tzw. „stanu naturalnego”. Władze Gminy Piekary Śląskie są zainteresowane przejęciem terenu po rekultywacji biologicznej, nie stwarzającego zagrożenia dla przyszłych użytkowników. Przewidywana jest możliwość różnorodnego sposobu jego wykorzystania, w kolejności zgodnej z ustalonymi priorytetami jako:

- terenu usług i rzemiosła,
- terenu rekreacyjnego,
- miejsca lokalizacji punktów sprzedaży detalicznej lub centrum handlowe,
- miejsca deponowania odpadów.

Przyjęta wersja zagospodarowania terenu zostanie wprowadzona do obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Piekary Śląskie.